

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/219/2017
Identifikačné číslo spisu: 3809214035
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Danica Kočičková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3809214035.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ I. Y., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcí v Y., P. a 2/ M. Y., nar. XX. X. XXXX, bývajúca v Y., zastúpených splnomocnenkyňou Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Wolf, s. r. o., so sídlom v Galante, Šafárikova 1522, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Wolf, proti žalovaným: 1/ S. S., nar. XX. XX. XXXX., bývajúcí v J., J., zastúpený JUDr. Milanom Sobotom, advokátom so sídlom v Nitrianskom Rudne, Hlavná 546, 2/ Generali Poist'ovňa, a. s., so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta 3/A, IČO: 35 709 332, zastúpená splnomocnenkyňou MST PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Laurinská 3, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Martin Timcsák a 3/ F. S., bývajúcí v J., J., o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 26C/1/2010, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 2. novembra 2016, sp. zn. 23Co/535/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi 1/ a žalobkyni 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa podanou žalobou v zmysle opakovane pripustenej zmeny petitu domáhali, aby súd uložil žalovaným 1/ až 3/ povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to vo výške 16 600 €, (každému zo žalobcov zvlášť) za stratu blízkej osoby, ktorá bola usmrtená pri dopravnej nehode spôsobenej žalovaným 1/.

2. Okresný súd Galanta (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 26C/1/2010-374 z 21. novembra 2014 uložil žalovaným 1/ až 3/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 16 600 € a rovnako aj žalobkyni 2/ sumu 16 600 €, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení predmetného rozsudku okresný súd uviedol, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Konštatoval, že žalobcovia preukázali aktívnu legitimáciu na podanie žaloby, ktorou sa domáhali náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená úmrtím ich syna nedbanlivostným konaním žalovaného 1/ ako vodiča motorového vozidla, ktorého držiteľom bol v čase dopravnej nehody žalovaný 3/ (§ 427 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Pokiaľ ide o pasívnu legitímáciu žalovanej 2/, okresný súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že ustanovenia § 4 ods. 2 a 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) treba vykladať za použitia eurokonformného výkladu a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia tak, že poisťovňa je v spore o náhradu nemajetkovej ujmy vzniknutej na strane pozostalých po obeti dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorových vozidiel, vecne pasívne legitimovaná.

3. Proti predmetnému rozsudku okresného súdu sa všetci traja žalovaní odvolali. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 2. novembra 2016, sp. zn. 23Co/535/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa veci samej a trov konania ako vecne správny potvrdil; v časti týkajúcej sa spôsobu plnenia, rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že určil, že „plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných“. V odôvodnení rozsudku uviedol, že sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, že v danom prípade došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov, chráneného ust. § 11 Občianskeho zákonníka, ktorého súčasťou je i právo na ochranu rodinného života. V nadväznosti na to uviedol, že súd prvej inštancie správne posúdil vecnú pasívnu legitímáciu poisťovne (žalovanej 2/) vyplývajúcu z § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. v spore o náhradu nemajetkovej ujmy vzniknutej na strane pozostalých po obeti dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorových vozidiel. Zdôraznil, že na účely takéhoto konania je potrebné pojem škoda vykladať eurokonformne a extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla pozostalým v dôsledku zásahu do ich osobnostných práv usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov, konkrétne v dôsledku zásahu do práva na súkromný a rodinný život. Pokiaľ usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva vznik občianskoprávnej zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Povinnosť poisťovne zaplatiť žalobcom ako pozostalým obeť smrteľnej dopravnej nehody náhradu nemajetkovej ujmy vyplýva so zreteľom na zmysel a účel zákona č. 381/2001 Z. z. z ustanovení § 4 ods. 2 písm. a/ a § 15 tohto zákona. Súčasťou škody spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy, ale aj nemajetkové ujmy, ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Povinnosť ich krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám prevádzkou motorového vozidla vyplýva z komunitárneho práva, preto je potrebné riešiť otázku vecnej pasívnej legitímácie poisťovne - žalovanej 2/ v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých v súlade s týmto právom. V uvedenej súvislosti poukázal odvolací súd na bod 39 rozsudku Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „ESD“) C-22/12 vo veci Haasová zo dňa 24. októbra 2013, kde ESD uviedol, že ak „vnútroštatne právo umožňuje rodinným príslušníkom obeť dopravnej nehody požadovať náhradu nemajetkovej ujmy, musí byť táto náhrada krytá povinným poistením motorového vozidla“, pričom zdôraznil, že ujma (škoda) na zdraví predstavuje akúkoľvek ujmu, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity poškodeného človeka, vrátane fyzickej a psychickej traumy, ktorá zahŕňa aj psychickú traumú pozostalých. Nečakaným a šokujúcim úmrtím syna žalobcov došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a práva na rodinný život, pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Pokiaľ ide o výšku žalobcom 1/ a 2/ okresným súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, odvolací súd uviedol, že základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. V danom prípade došlo v dôsledku neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb, vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu žalobcov so zomrelým. Táto intenzita bola daná tým, že išlo o syna žalobcov, ktorý s nimi žil v spoločnej domácnosti. Okrem psychickej bolesti, sú žalobcovia zasiahnutí stratou osoby, ktorá sa o nich starala a v budúcnosti (obzvlášť v prípade ich odkázanosti) sa starať mala. Okresným súdom priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy považoval preto odvolací súd za primeranú, pričom uviedol, že nepôsobí likvidačne a zároveň štandardným spôsobom kompenzuje a zmierňuje ujmu žalobcov.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“). Uviedla, že rozsudok odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 432 ods. 1 C. s. p.

Odvolací súd sa pri riešení právnej otázky vecnej pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy za stratu blízkej osoby, ktorá bola usmrtená pri dopravnej nehode (spôsobenej žalovaným 1/), ako otázky od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uvedenou právnou otázkou sa najvyšší súd už v predchádzajúcom období zaoberal a dospel k záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nepatrí do rozsahu poistného krytia povinného zmluvného poistenia za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, a teda, že ohľadne tohto nároku poisťovne nie sú pasívne legitímované (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 168/2009 z 20. 4. 2011 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012 z 31. 3. 2016). Dovolateľka v dovolaní ďalej uviedla, že tak prvoinštančný ako aj odvolací súd nesprávne interpretovali ust. § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z., keď vyslovili záver o vecnej pasívnej legitímácii poisťovne (dovolateľky), a to z toho dôvodu, že pod toto ustanovenie nemožno subsumovať aj náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko zo znenia tohto ustanovenia takáto možnosť nevyplýva. Zdôraznila, že ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. obsahuje taxatívnu úpravu, čo možno z povinného zmluvného poistenia uhrádzať, preto argumentácia odvolacieho súdu obsiahnutá v odôvodnení jeho rozhodnutia, že pri výklade ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z interpretácie pojmu škoda na zdraví v súlade s komunitárnym právom, je neprijateľná. Navrhla, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.) a naň oprávnenou osobou (§ 424 C. s. p.), zastúpenou v zmysle § 429 ods. 1 C. s. p. skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 C. s. p.) a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania, resp. predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

7. Podľa § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Podľa § 432 ods. 1, 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

10. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dovolaním, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená nielen podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 C. s. p., ale musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 C. s. p.

11. V predmetnej veci odôvodnila dovolateľka dovolanie predpokladom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) C. s. p., t. j. tým, že odvolací súd sa v ňou vymedzenej právnej otázke odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a zároveň, že táto otázka nebola v

rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená.

12. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31. 12. 1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v Zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. I, 1965 - 1967), 1980 (č. II, 1964 - 1969) a 1986 (č. IV, 1970 - 1983), pokiaľ sú stále použiteľné (najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu) a neboli prekonané neskoršou judikatúrou. Napokon vzhľadom na čl. 4 ods. 2 C. s. p. je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

13. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, treba za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v dovolaní namietanej právnej otázky pasívnej legitímácie žalovanej 2/ považovať predovšetkým rozsudok ESD C-22/12 vo veci Haasová zo dňa 24. októbra 2013, v ktorom ESD vyslovil záver, že príslušné ustanovenia smerníc (Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a tiež Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obeť usmrtenej pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu (v zmysle hmotnej i nehmotnej ujmy) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Inak povedané, podľa názoru ESD, ak vnútroštátne (slovenské) právo upravuje v týchto prípadoch (dopravných nehôd) zodpovednosť poisteného v dvoch právnych inštitútoch, a to v inštitúte zodpovednosti za škodu ako aj v inštitúte zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musia byť oba tieto druhy zodpovednosti predmetom poistného krytia. Na uvedené závery ESD nadviazal najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 6 MCdo 1/2016 z 31. 7. 2017, v ktorom vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. K zhodnému názoru dospel aj Ústavný súd SR v uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo 17. augusta 2016, v ktorom uviedol, že hoci Súdny dvor Európskej únie viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka umožňuje blízkym osobám obeť usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Ústavný súd Slovenskej republiky v citovanom uznesení ďalej uviedol, že k záveru o potrebe krytia pozostalým priznanej náhrady

nemajetkovej ujmy z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z.

14. Podľa názoru dovolacieho súdu onačené rozhodnutia ESD C-22/12 vo veci Haasová a Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 474/2016 (i rozhodnutia, na ktoré toto rozhodnutie odkazuje, t. j. III. ÚS 646/2015 a I. ÚS 206/2015), ako aj aktuálne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo 1/2016, predstavujú ustálenú prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, od ktorej sa odvolací súd neodklonil. Touto ustálenou praxou bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012, na ktoré poukazovala dovolateľka. Nebol preto splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., t. j. odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo vyššie uvedenej právnej otázke, a zároveň ani predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., t. j. nevyriešenie tejto otázky v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu.

15. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej 2/ ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

16. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobcovi 1/ a žalobkyni 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva, pretože im preukázateľne žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.